

УДК: 378.147:355.1(477)

Уніга Олег,
кандидат економічних наук,
науковий співробітник Лабораторії проєктів та ініціатив,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ НА РИНКУ ПРАЦІ

Інклюзивність – це передусім усунення будь-яких бар'єрів, стирання стереотипів та упереджень; можливість для кожної людини бути повноцінно залученою до абсолютно всіх сфер суспільного життя [1]. Інклюзивні підходи до реінтеграції ветеранів є надзвичайно важливими для забезпечення гармонійного та стабільного розвитку суспільства. Реінтеграція колишніх військовослужбовців, які повертаються до цивільного життя, є складним процесом, що потребує всебічної підтримки та уваги. Від успішної реінтеграції ветеранів залежить не лише їхнє особисте благополуччя, а й соціально-економічний розвиток країни в цілому.

Реінтеграція ветеранів на ринку праці є актуальною проблемою, яка потребує комплексного підходу. Одним з ключових елементів, який може сприяти цьому процесу, є інклюзивна освіта. Інклюзивна освіта – це освітній підхід, який цінує різноманітність, заохочує рівність і створює сприятливе навчальне середовище. У цьому есе стверджується, що інклюзивні освітні підходи можуть відігравати важливу роль у підтримці переходу ветеранів на ринок праці.

Інклюзивна освіта може допомогти ветеранам подолати психологічні та емоційні труднощі, пов'язані з їхньою військовою службою. Багато ветеранів борються з посттравматичним стресовим

розладом (ПТСР), тривогою та депресією, через що їм важко адаптуватися до нових робочих умов. Інклюзивна освіта може забезпечити безпечне та сприятливе навчальне середовище, яке визнає та вирішує ці проблеми. Включивши підтримку психічного здоров'я та консультаційні послуги в освітні програми, ветерани можуть отримати допомогу, необхідну для контролю свого психічного здоров'я та зосередитися на навчанні.

Інклюзивна освіта є важливим інструментом для досягнення соціальної справедливості, особливо для ветеранів, кількість яких зростає. Відповідно до чинного законодавства, інклюзивне освітнє середовище повинно забезпечувати гуманний і справедливий підхід до людей, які мають обмеження у фізичних можливостях, що заважає їм вести повноцінне та якісне життя у всіх його аспектах. Таке середовище повинно створювати спеціальні умови для навчання та всебічного розвитку ветеранів з різними рівнями здоров'я та освітніми потребами. Тому, інклюзивне освітнє середовище є тим місцем, де ветерани, незалежно від своїх освітніх потреб, можуть навчатися більш ефективно та результативно, підвищувати свою соціальну компетентність, вдосконалювати комунікативні навички та відчувати себе частиною спільноти.

Ринок праці зазнав значних змін після того, як багато ветеранів востаннє були працевлаштовані, і їм може знадобитися набути нових навичок, щоб залишатися конкурентоспроможними. Інклюзивна освіта може надати ветеранам доступ до професійного навчання, учнівства та програм наставництва, які відповідають їхнім індивідуальним потребам і стилям навчання. Роблячи це, ветерани можуть отримати навички та впевненість, необхідні для отримання роботи та просування по кар'єрі.

Багато ветеранів борються з почуттям ізоляції та роз'єднаності після звільнення з армії. Інклюзивна освіта може створити почуття спільності та товариства серед ветеранів, що може допомогти пом'якшити ці почуття та сприяти почуттю причетності. Створюючи

сприятливе навчальне середовище, яке цінує різноманітність і сприяє соціальній інтеграції, ветерани можуть будувати стосунки, мережі та дружбу, які триватимуть усе життя.

Інклюзивна освіта може допомогти подолати проблеми психічного здоров'я серед ветеранів. Багато ветеранів не наважуються розповідати про свої проблеми з психічним здоров'ям або інвалідність через страх перед стигмою чи дискримінацією. Інклюзивна освіта може допомогти зменшити цю стигму, сприяючи розвитку культури прийняття, співчуття та розуміння. Включивши знання про інвалідність та підтримку психічного здоров'я в освітні програми, ветерани можуть відчувати себе комфортніше, розкриваючи свої потреби та отримуючи необхідну підтримку.

Розвиваючи партнерські відносини між цими зацікавленими сторонами, інклюзивна освіта може надати ветеранам доступ до працевлаштування, стажування та учнівства, які відповідають їхнім навичкам та інтересам. Це може допомогти ветеранам отримати значущу роботу та здійснити успішний перехід на ринок праці.

Нарешті, інклюзивна освіта може дати довгострокове вирішення питання безробіття ветеранів. Надаючи ветеранам навички, знання та підтримку, необхідні для досягнення успіху, інклюзивна освіта може допомогти зменшити рівень безробіття серед ветеранів. Це, у свою чергу, може зменшити економічні та соціальні витрати, пов'язані з безробіттям ветеранів, такі як бідність, бездомність та соціальна ізоляція.

Інклюзивні програми, що спрямовані на працевлаштування ветеранів, допомагають знижувати рівень безробіття. Ветерани часто мають широкий спектр навичок, які можуть бути корисними в різних секторах економіки. Надаючи їм можливості для працевлаштування та професійного розвитку, держава сприяє збільшенню продуктивної робочої сили. Працевлаштовані ветерани сприяють зростанню податкових надходжень до бюджету країни. Це дозволяє фінансувати

соціальні програми, інфраструктурні проекти та інші важливі ініціативи, які сприяють економічному розвитку.

Ветерани часто демонструють високу ініціативність та лідерські якості. Підтримка підприємницьких ініціатив серед ветеранів на засадах створення відповідного інклюзивного освітнього середовища може призвести до створення нових бізнесів, що, в свою чергу, обумовлює нові робочі місця та сприяє соціально- економічному зростанню.

Окрім цього, інклюзивні програми, які включають психологічну та емоційну підтримку, допомагають ветеранам подолати стрес та травми, пов'язані з військовим досвідом. Це сприяє покращенню їхнього психічного здоров'я та підвищенню якості життя. Реінтеграція ветеранів у громади сприяє зміцненню соціальних зв'язків та взаємодії. Ветерани можуть стати активними членами своїх громад, брати участь у волонтерських програмах та громадських ініціативах, що сприяє соціальній згуртованості.

Отже, інклюзивні підходи до реінтеграції ветеранів мають значний соціально-економічний вплив. Вони не лише сприяють покращенню життя колишніх військовослужбовців, але й стимулюють соціально-економічне зростання та зміцнюють соціальну згуртованість. Для успішної реінтеграції ветеранів необхідно забезпечити комплексну підтримку, що включає працевлаштування, психологічну допомогу, розвиток інклюзивної освіти, соціальну інтеграцію та сприяння підприємництву. Такий підхід є ключовим для сталого, інклюзивного розвитку громад України.

Отже, забезпечуючи сприятливе навчальне середовище, озброюючи ветеранів навичками та знаннями, необхідними для досягнення успіху, сприяючи почуттю спільності та приналежності, усуваючи стигму, пов'язану з проблемами психічного здоров'я та інвалідністю, сприяючи співпраці між зацікавленими сторонами та забезпечуючи довгострокове рішення для безробіття серед ветеранів,

інклюзивна освіта може відігравати важливу роль у підтримці переходу ветеранів на ринок праці. Тому вкрай важливо, щоб політики, освітяни та роботодавці працювали разом над розробкою та впровадженням інклюзивних освітніх підходів, які задовольняють унікальні потреби ветеранів.

Для цього необхідно здійснити низку конкретних дій:

- розробка політики підтримки інклюзивної освіти для ветеранів, тобто створення законодавчих ініціатив, які сприяють розвитку інклюзивних освітніх програм для ветеранів, а також фінансування програм, які спеціально призначені для навчання та підтримки ветеранів;

- впровадження спеціалізованих навчальних програм, які враховують специфічні потреби ветеранів. Це можуть бути курси з професійної підготовки, психологічної підтримки, а також програми, які допомагають ветеранам адаптуватися до цивільного життя;

- створення підтримуючого інклюзивного освітнього середовища, щоб забезпечити ветеранів доступом до ресурсів, які допомагають їм у навчанні. Це можуть бути консультаційні центри, групи підтримки, менторські програми, а також доступ до психологічної допомоги;

- співпраця з роботодавцями, включаючи партнерство з навчальними закладами для створення програм стажувань та працевлаштування, а також впровадження гнучких умов праці, які враховують потреби ветеранів;

- підвищення обізнаності та освіти, проведення інформаційних кампаній, щоб зменшити стереотипи та дискримінацію, а також сприяти кращій соціальній інтеграції ветеранів;

- залучення ветеранів до процесу розробки навчальних програм і освітніх проектів, що дозволить врахувати їхній досвід та потреби та зробить програми більш ефективними та дієвими.

Впровадження цих дій сприятиме створенню інклюзивного освітнього середовища, яке забезпечить ветеранам необхідні ресурси та підтримку для їх успішної реінтеграції на ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Жіноче та інклюзивне підприємництво. *Шотам: українське медіа позитивних та успішних новин*. 2023. - Режим доступу: <https://shotam.info/zhinoche-tainkliuzyvne-pidpryiemnytstvo/>
2. *Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики: тези доповідей XXIII Міжнародної науковопрактичної конференції* (м. Київ, 29–30 листопада 2023 р.). У II част. Ч. I. — К.: Університет «Україна», 2023. — 665 с.
3. Павліха Н. В., Цимбалюк І. О., Уніга О. В. Розвиток та регулювання ринку праці прикордонного регіону: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 220 с.
4. Павліха Н. В., Цимбалюк І. О., Уніга О. В., Коцан Л. М., Савчук А. Ю. Економіка добробуту: регулювання доходів населення та розвиток ринку праці [Текст] : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 212 с.
5. Інклюзивна економіка: шлях до соціальної рівності та економічного розвитку [Текст] : монографія / Ірина Олександрівна Цимбалюк, Наталія Володимирівна Павліха. – Луцьк : Вежа-Друк, 2023. – 320 с.
6. Павліха Н.В., Цимбалюк І.О., Хомюк Н.Л., Войчук М. В., Савчук А.Ю., Коломечюк В.В., Цимбалюк С.М. Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання: монографія. Луцьк : Вежа-Друк. 2022. 514 с.
7. Tsymbaliuk Irina, Pavlikha Natalia. Inclusive economy in contemporary management models: definition, global challenges, and its role in achieving sustainable development. Modern management tools in the latest models of socioeconomic development. Monograph. Higher School of Social and Economic Przeworsk (Poland), 2023.
8. Цимбалюк І.О., Павліха Н.В., Цимбалюк С.М. Динаміка ринку праці в Україні під час війни: аналіз міграційних тенденцій та показників безробіття. *Інноваційна економіка*. 2023. №2(94). С. 101-109. DOI: 10.37332/2309-1533.2023.2.13 URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/1064>
9. Цимбалюк І.О., Павліха Н.В. Аналіз структури доходів населення та ролі інклюзивного ринку праці у зменшенні соціальної уразливості. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. 2023. №4 (141). С. 33-41. DOI: http://visnikkrnu.kdu.edu.ua/visnik.php?id_nom=63